

Työ- ja elinkeinoministeriö
Teollisuusneuvos Mikko Huuskonen

Muistio
9.2.2023

Liite 1

Valtioneuvoston periaatepäätös vedystä

Työ- ja elinkeinoministeriössä on vuoden 2022 lopulla ja vuoden 2023 alussa valmisteltu periaatepäätös vedystä. Periaatepäätöksen taustalla on hallituksen budjettiriihessä syksyllä 2021 tekemä linjaus, jonka mukaan valmisteilla olleen ilmasto- ja energiastrategian osana laaditaan kansallinen vetystrategia. Riihikirjauksen mukaan strategian pohjalta tehdään lisäksi valtioneuvoston periaatepäätös vetytalouden edistämiseksi.

Eri suunnilta, niin teollisuudesta kuin eduskunnasta, on syksyn aikana esitetty toiveita siitä, että hallitus laatisi vetystrategian. Strategia edellyttäisi laajaa, sidosryhmät osallistavaa prosessia, johon aikataulusyistä ei ole ollut edellytyksiä. Strategiaa suppeamman periaatepäätöksen tavoitteet ja toimenpiteet pohjautuvat Ilmasto- ja energiastrategian linjauksiin, alan teollisuuden kanssa käytyyn vuoropuheluun ja työ- ja elinkeinoministeriön sisäiseen virkavalmisteluun.

Periaatepäätöksen mukaan Suomella on edellytyksiä synnyttää vahvoja vetytalouden arvoketjuja ja Suomi tavoittelee Euroopan johtavaa asemaa vetytaloudessa läpi koko arvoketjun. Markkinaolosuhteiden kehittyessä suotuisasti Suomella katsotaan myös olevan edellytykset tuottaa vähintään kymmenen prosenttia EU:n päästöttömästä vedystä vuonna 2030.

Periaatepäätöksessä tuodaan esiin se, että vetyä ja sähköpolttoaineita halutaan valmistaa ennen kaikkea kotimaisen teollisuuden, liikenteen ja energijärjestelmän tarpeisiin. Vedyn odotetaan myös tukevan teollisuuden uudistumista ja korkean jalostusarvon vientiliiketoiminnan kasvua sekä varmistavan investoinnit Suomeen.

Ison mittakaavan vedyntuotanto edellyttää runsasta kilpailukykyisen puhtaan sähkön saatavuutta. Uutta tuulivoimakapasiteettia on valmisteilla moninkertaisesti Suomen tämänhetkiseen kasvutarpeeseen verrattuna.

Johtavan vetytalousmaan aseman katsotaan edellyttävän valtiotason kasvustrategiaa sekä mm. päästöttömän sähkön saatavuuden varmistamista ja tarvittavan infrastruktuurin kehittämistä mutta ennen kaikkea teollisuuden merkittäviä investointeja kasvun mahdollistamiseksi. Periaatepäätöksen mukaan tavoitteena on kasvattaa Suomeen uusi vetyyn ja siitä valmistettuihin tuotteisiin pohjautuva teollisuudenala, joka tukee valmistavan teollisuuden uudistumista ja kasvattaa alan teknologiayrityksistä kansainvälisesti johtavia toimittajia.

Investointien käynnistyminen edellyttää myönteistä toimintaympäristöä, investointeja tukevaa regulaatiota ja taloudellisia kannustimia. Vetytalouden eteneminen tarkoittaa lisäksi kasvavasta osaavan työvoiman tarpeesta huolehtimista.

Suomen kilpailuetuja voivat olla myös toimintaympäristön ennakoitavuus, lupamenettelyjen sujuvuus ja maankäytön suunnittelu. Lupamenettelyn sujuvuutta kehitetään laadusta tinkimättä, huomioiden eduskunnan edellyttämä ympäristöllisten menettelyjen kehittäminen kohti valtakunnallisen mallin kautta toteutettavaa yhden luukun lainsäädäntöä ja lupaa.

Myös turvallisuuden varmistaminen on kiinteä osa uusien vetyteknologioiden kehittämistä ja käyttöä. Turvallisuussäätelyn nopea kehittäminen on investointihankkeiden edellytys.

Periaatepäätöksessä on listattu 20 toimenpidettä, jotka edistävät vedyn ja vetytalouden kehittämistä. Toimenpiteet on periaatepäätöksessä jaoteltu kolmeen kokonaisuuteen eli toimintaympäristöön ja regulaatioon kohdistuvat toimet, osaamiseen ja yhteistyöhön kohdistuvat toimet sekä innovaatioihin ja investointeihin kohdistuvat toimet.